

Jäämeren rataselvitys

9.3.2018

Toimeksianto

- Liikenne- ja viestintäministeriö pyysi 29.6.2017 Liikennevirastoa selvittämään yhteistyössä Norjan liikenneviranomaisten kanssa mahdollisen Jäämeren radan toteuttamista ja tekemään sitä koskevan kannattavuusselvityksen.
- Selvityksen tekemisestä on vastannut Liikennevirasto yhteistyössä Norjan viranomaisten (Jaernbanedirektorat) kanssa
- Erillisselvitykset teeteettiin kolmella konsulttitoimistolla
  - Sitowise (ratatekninen selvitys)
  - Ramboll (kysyntäpotentiaali ja kannattavuus)
  - Norconsult (Norjan puoleisten tietojen tuottaminen)
- Selvityksellä on ollut ohjausryhmä, jossa myös Norjan ja Ruotsin viranomaisia
- Työn aikana on kuultu sidosryhmiä sekä Suomessa että Norjassa
- Saamelaisten kanssa järjestettiin erillinen tapaaminen 18.1 Inarissa

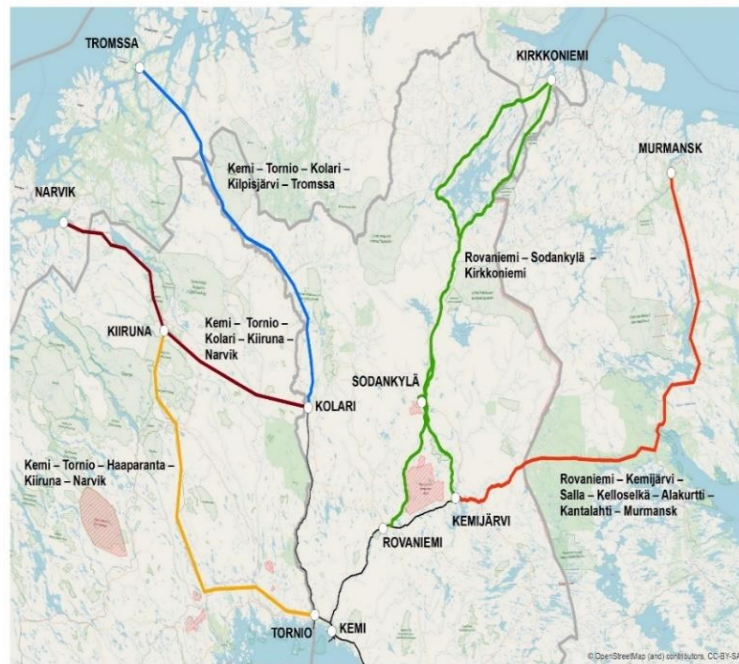
Jäämeren rata osana globaalia liikennejärjestelmää

- Logistisessa mielessä Suomi on saari ja täysin riippuvainen Itämeren kautta tapahtuvista kuljetuksista
- Suomelle on tärkeää parantaa logistista asemaansa ja saavutettavuuttaan
- Globalisaatio jatkuu ja voimistuu. Kansainvälisen kaupan ja tuotannon painopiste siirtyy yhä enemmän Aasiaan. Yhteyksien parantaminen Aasiaan tulee Euroopan laajuisesti tärkeäksi.
- Yhteys Jäämeren jäättömiin syväsatamiin, joiden kautta avautuu yhteys Atlantille ja Koillisväylälle, lisää merkittävästi Suomen kuljetuskapasiteettia ja parantaisi Suomen logistista asemaa ja saavutettavuutta

Tutkitut linjausvaihtoehdot

- Viisi linjausvaihtoehtoa
  - **Kemi–Tornio–Narvik** (633 km)
  - **Kemi–Kolari–Narvik** (543 km)
  - **Kemi–Kolari–Skibotn/Tromssa** (519km/610km, tunneleita 225 km)
  - **Rovaniemi/Kemijärvi–Kirkkonieniemi** (465km/445km, tunneleita 65 km, siltoja 110 km)
  - **Kemijärvi–Alakurtti–Murmansk** (564 km)
- Kaikki ratavaihtoehdot ovat teknisesti mahdollisia toteuttaa
- Lisäksi selvitetty HCT-ajoneuvoyhdistelmävaihtoehto

Investointikustannukset, milj. euroa

Kustannusarvio riskivarauksineen (10 %)

Ratalinjaus	Suomi	Ruotsi	Norja	Venäjä	Yhteensä
Kemi-Tornio-Narvik	22	631			653
Kemi-Kolari-Narvik	86	1 397			1 483
Kemi-Kolari-Tromssa	2 271		5 178		7 449
Rovaniemi-Sodankylä-Kirkkonieniemi	2 063		856		2 919
Kemijärvi-Sodankylä- Kirkkonieniemi	1 913		856		2 769
Kemijärvi-Kantalahti-Murmansk	101			649	750

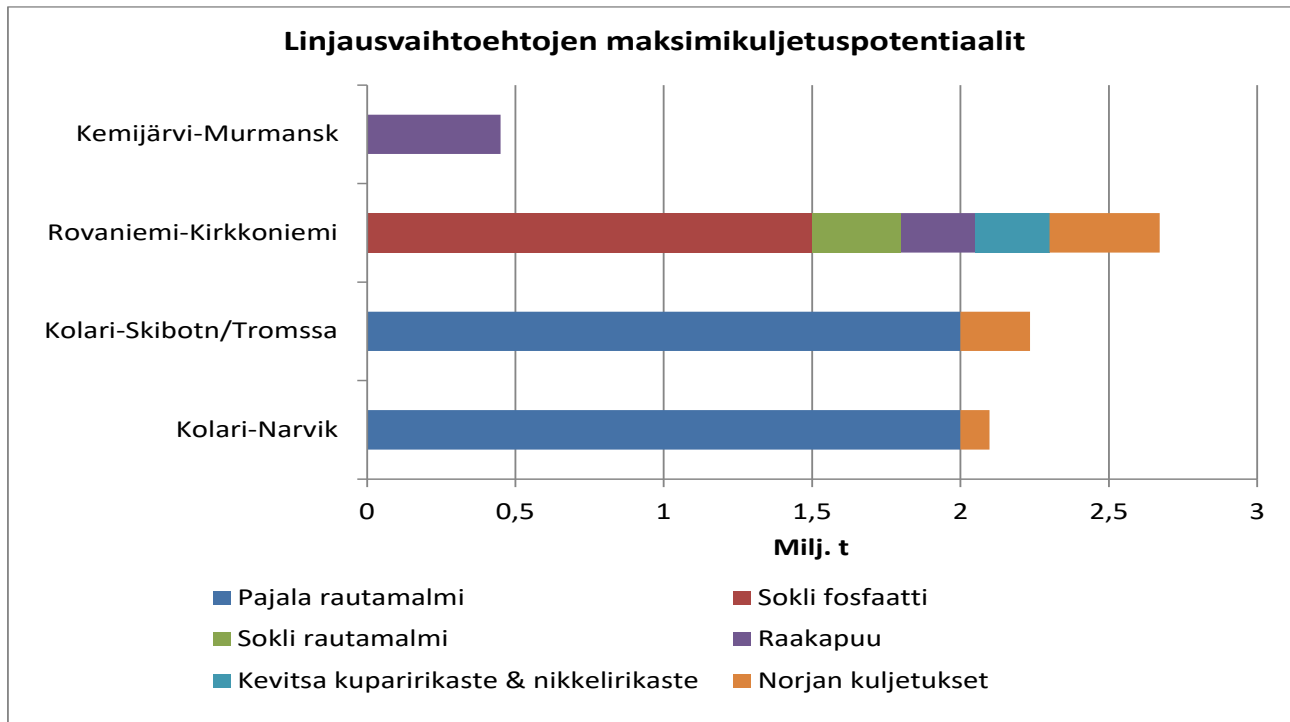

Ratavaihtoehtojen kuljetuspotentiaalit

- Kuljetuspotentiaalin arvioiminen perustui kuljetuskustannustutkimuksiin
- Rautatie on oletettu avattavan liikenteelle vuonna 2030. Ennusteet ulottuvat vuoteen 2060 asti.
- Jäämeren radan potentiaaliset kuljetukset koostuisivat pääasiassa mineraaleista, kalatuotteista, raakapuusta ja metsäteollisuuden jalostustuotteista. Potentiaalisia kuljetuksia ovat myös Barentsin alueen luonnonvarat sekä tulevaisuudessa Koillisväylä kautta kulkevat tuotteet.
- Kuljetusten ennustamiseen liittyy kuitenkin suurta epävarmuutta.

Linjausvaihtoehtojen kuljetuspotentiaalit

Jäämeren radan henkilöliikenne

- Suurimmat matkustajapotentialit Tromssan ja Kirkkoniemen vaihtoehdoissa
- Matka-aika esim. Oulu–Tromssa 3,5-6,5 h, Rovaniemi–Kirkkoniemi 3-4,5 h
- Todennäköisesti ko. radoille syntyisi pitkällä aikavälillä matkustajaliikennettä
- Matkustajaliikenne olisi pääasiassa matkailuliikennettä
- Tällä hetkellä matkailuliikenne hyvin kausiluonteista, pidemmällä aikavälillä matkailuliikenne muuttunee ympärivuotiseksi

Yhteiskuntataloudellinen kannattavuus

- Ratavaihtoehtojen yhteiskuntataloudellisen kannattavuuden arviointi on haastavaa. Kuljetuspotentiaaleihin liittyy suurta epävarmuutta, koska asiaa tulee tarkastella usean vuosikymmenen päähän
- Laadituilla kuljetusennusteilla kaikkien linjausvaihtoehdot ovat yhteiskuntataloudellisesti kannattamattomia
- Toisaalta yksi iso kaivos tai esim. muutokset eri liikennemuotojen kustannuksissa voivat muuttaa tilannetta merkittävästi
- Ilmastonmuutos saattaa pakottaa hakemaan ympäristön kannalta kestäviä liikennemuotoja. Matkailuliikenteessä tällä voi olla merkittävä vaikutus lentämisen ja junalla matkustamisen kulkumuotojakaumaan sekä logistiikassa auto- ja rautatieliikenteen jakaumaan.

Alueellisia vaikutuksia

Porotalous

- Vaikutuksia porotalouteen on eniten Kolari–Tromssa ja Rovaniemi–Kirkkoniemi -vaihtoehdoissa
- Vaikutuksia porolaitumiin ja poronhoitoon
- Sosioekonomiset vaikutukset ja vaikutukset elinkeinon kannattavuuteen
- Vaikutukset kuvattu, mutta niiden suuruutta ei ole arvioitu tässä vaiheessa

Saamelaisten kotiseutualue

- Kolari–Tromssa ja Rovaniemi–Kirkkoniemi -ratavaihtoehdot kulkevat saamelaisten kotiseutualueen kautta
- Jäämeren rata vaikuttaisi saamelaisten elinkeinoihin ja kulttuuriin
- Vaikutusten suuruutta ei ole arvioitu tässä vaiheessa

Vaikutusten yhteenveto

	Tornio-Narvik	Kolari-Narvik	Kolari-Tromssa	Rovaniemi/Kemijärvi-Kirkkonieni	Kemijärvi-Murmansk
Investointikustannukset	Alhaiset Suomessa, Ruotsissa 0,6 Mrd. €	Alhaiset Suomessa, Ruotsissa 1,4 Mrd. €	Suomessa yli 2 Mrd. €, Norjassa korkeat yli 5 Mrd. €	Suomessa noin 2 Mrd. €, Norjassa 0,85 Mrd. €	Suomessa alhaiset, Venäjällä noin 0,65 Mrd. €
Suomen logistinen asema	Pieni vaikutus	Pieni vaikutus	Parantaa selkeästi	Parantaa selkeästi	Pieni vaikutus
Suomen saavutettavuus	Vähäinen vaikutus, ei paranna Lapin saavutettavuutta	Vähäinen vaikutus, ei paranna Lapin saavutettavuutta	Parantaa Suomen ja Lapin saavutettavuutta	Parantaa Suomen ja Lapin saavutettavuutta	Vähäinen vaikutus, parantaa vähän Lapin saavutettavuutta
Huoltovarmuus	Pieni vaikutus	Pieni vaikutus	Parantaa selvästi	Parantaa selvästi	Ei merkitystä
Ympäristövaikutukset	Ei ole	Vähäiset Suomen puolella	Haastavat Suomen puolella	Merkittäviä vaikutuksia	Vähäiset Suomen puolella
Porotalous	Ei vaikutusta	Ei vaikutusta Suomen puolella, Ruotsissa vaikutuksia	Selviä vaikutuksia Suomen ja Norjan puolella	Selviä vaikutuksia Suomen ja Norjan puolella	Ei vaikutusta
Saamelaisten kotiseutualue	Ei vaikutusta	Ei vaikutusta Suomen puolella, Ruotsissa vaikutuksia	Selviä vaikutuksia Suomen ja Norjan puolella	Selviä vaikutuksia Suomen ja Norjan puolella	Ei vaikutusta

Yhteenveto 1/3

● Kemi-Tornio-Narvik

- Linjauksen toteuttaminen olisi edullista, varsinkin Suomen puolella
- Lisäisi jonkin verran Suomen huoltovarmuutta
- Linjaus ei kuitenkaan parantaisi Suomen logistista asemaa ja Lapin saavutettavuutta
- Reittiä hankaloittaa myös Suomen ja Ruotsin erilainen raideleveys.
- Rataosuus Kiiruna-Narvik on erittäin suuressa käytössä, jonka takia ratakapasiteetti ei välttämättä riitä muuhun liikenteeseen.

● Kemi-Kolari-Narvik

- On vaikutuksiltaan samanlainen kuin Kemi-Tornio-Narvik linjaus
- Ratayhteyden toteutuminen edellyttäisi, että Ruotsi rakentaisi radan Pajalan ja Svappavaaran välille (ei suunnitelmissa)

● Kemi-Kolari-Tromssa

- Ratalinjaus parantaisi selkeästi Suomen logistista asemaa, Lapin saavutettavuutta sekä Suomen huoltovarmuutta
- Linjaus olisi kallis toteuttaa Norjan puolella
- Linjauksen toteuttaminen on myös ympäristövaikutusten kannalta hankala
- Selviä vaikutuksia porotalouteen sekä saamelaisiin.

Yhteenveto 2/3

● Rovaniemi/Kemijärvi-Kirkkonieniemi

- Ratalinjaus parantaisi selkeästi Suomen logistista asemaa, Lapin saavutettavuutta sekä Suomen huoltovarmuutta
- Kirkkonieimen linjaus on investointikustannuksiltaan Suomen puolella samaa suuruusluokkaa kuin Kolari-Tromssa vaihtoehdossa, mutta Norjan puolella Kirkkonieimen vaihtoehdon investointikustannukset ovat merkittävästi alhaisemmat
- Linjaukseen liittyy ympäristövaikutusten kannalta haasteita ja se vaikuttaisi porotalouteen sekä saamelaisiin.

● Kemijärvi-Murmansk

- Linjaus parantaisi Itä-Lapin saavutettavuutta, mutta sen vaikutukset Suomen logistiseen asemaan ja saavutettavuuteen jäisivät vähäisiksi
- Linjauksella ei ole merkitystä huoltovarmuuden kannalta, koska Venäjältä on jo toimivat ratayhteydet Suomeen. Linjauksella ei olisi vaikutuksia porotalouteen tai saamelaisiin.

Yhteenveto 3/3

- Toimiva ratayhteys Jäämeren ympäri vuoden jäätömiin syväsatamiin parantaisi Suomen logistista asemaa, saavutettavuutta ja huoltovarmuutta.
- Selvityksen perusteella vaikutuksiltaan ja radan toteuttamisen kannalta katsottuna realistisimman linjausvaihtoehdon muodostaa ratayhteys Rovaniemi/Kemijärvi-Kirkkoniemi.
- Jäämeren ratayhteyteen liittyy kuitenkin paljon epävarmuustekijöitä, jotka edellyttävät jatkoselvittämistä.
- Hyvän pohjan jatkoselvittämiselle muodostaa käynnissä oleva Pohjois-Lapin maakuntakaavatyö, jossa käsitellään Kirkkoniemen linjausta.
- Kirkkoniemen linjaus vaikuttaa mm. ympäristöön, talouteen sekä saamelaisiin. Näitä vaikutuksia pitäisi selvittää lisää. Pohjois-Lapin maakuntakaavatyöhön tulisi liittää ns. Akwé: Kon –menettely, jossa tarkastellaan radan ja junaliikenteen vaikutuksia saamelaisiin ja saamelaiskulttuuriin.
- Jäämeren radan mahdollinen jatkoselvittäminen edellyttää yhteistyötä Norjan kanssa. Tämä voitaisiin toteuttaa perustamalla jatkotarkastelua varten yhteinen työryhmä norjalaisten kanssa, joka määrittelisi asian edellyttämät jatkotyövaiheet ja -aikataulun.